

1. Obiekt **13413**
BRAMA GŁÓWNA Z BUDYNKIEM PRZYBRAMNYM W ZESPOLE
PAŁACOWO-ZDROJOWYM **OB. CIASTKARNIA**

2. Czas powstania
1767-1773
pocz. XX w.

3. Miejscowość
NAŁĘCZÓW

4. Adres
24-140 Nałęczów,
Al. Małachowskiego 2

nr hipoteczny
lub. ewid. gruntów 312/2

5. Przynależność administracyjna
lubelskie
województwo
Miasto Nałęczów
gmina *pr. miast. b.*

6. Poprzednie nazwy miejscowości
Do 1772 r. Bochothnica

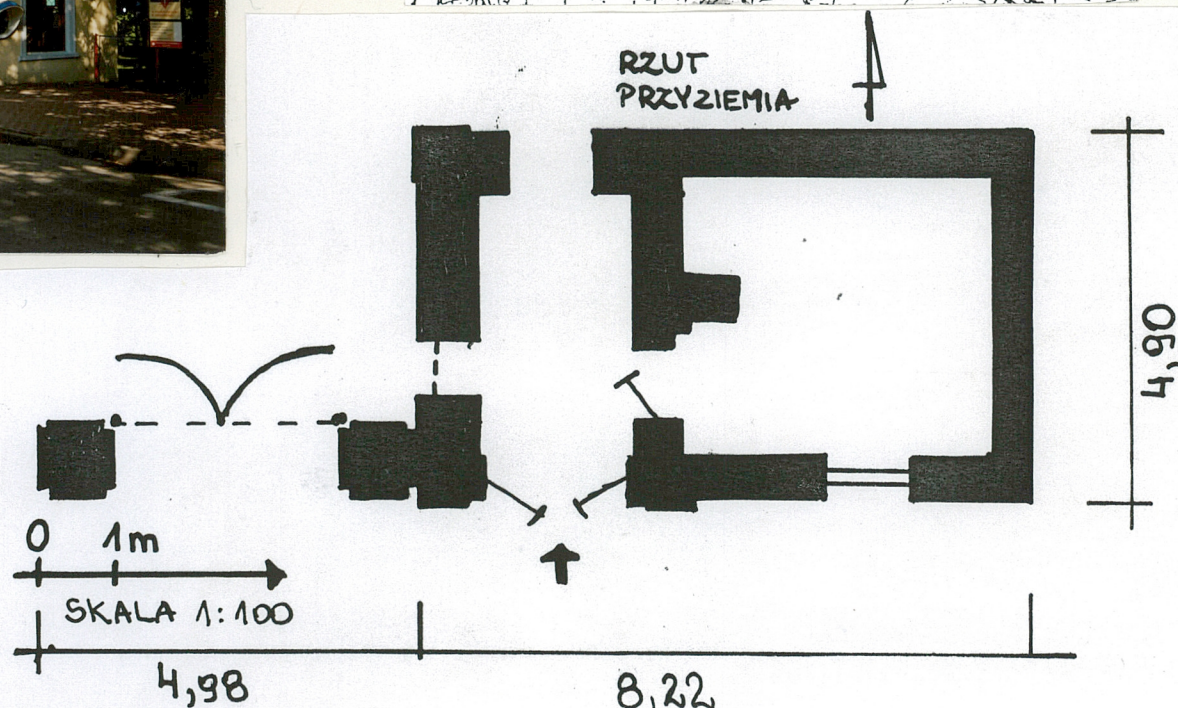
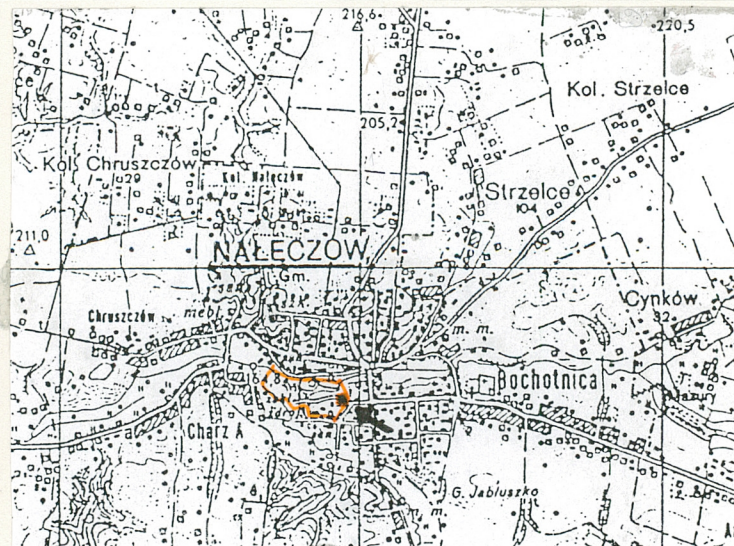
7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975
lubelskie
województwo
Puławy
powiat

8. Właściciel i jego adres
Zakład Lecznicy
„Uzdrowisko Nałęczów” S.A.
Nałęczów Al. Małachowskiego 5

9. Użytkownik i jego adres
W/w – punkt sprzedaży ciast

10. Rejestr zabytków
A / 257 14.03.1967

Nr data

Brama główna powstała w czasie budowy nowej rezydencji Stanisława Małachowskiego tj. w latach 1767-1773. Usytuowano ją na osi nowopowstałego wówczas pałacu i jednocześnie na przedłużeniu traktu wiodącego z Lublina, który w tym samym czasie został wyprostowany i obsadzony szpalerami lip. Brama miała kute wrota osadzone na murowanych słupach, zdobionych przez postacie amorków wykonanych w warsztacie Sebastiana Zeisla z Puław. Wspomniane putta zachowały się do dzisiaj na swych pierwotnych miejscach. Budynek usytuowany po północnej stronie wjazdu powstał na pocz. XX wieku. Pozostała część rezydencji wtedy otaczał drewniany płot i mur.

Około 100 lat później tereny rezydencji są miejscem szybkiego rozwoju uzdrowiska.

Prawdopodobnie na przełomie lat 70-tych i 80-tych XIX wieku usytuowano przy bramie budkę dla strażnika. Na jej miejscu stoi obecnie budynek przybramny, który powstał zapewne na początku XX wieku. Na ten czas przypada również budowa budynków bramnych: zachodniego i północnego choć różnią się one stylowo.

Brama jest oprawą głównego wjazdu do dawnej rezydencji. Jest ciekawym przykładem zakończenia reprezentacyjnego traktu wiodącego do pałacu. Wartość zabytku podnoszą zachowane figury amorków, a budynek mimo późniejszego czasu powstania harmonizuje swą neoklasyczną dekoracją architektoniczną z wcześniejszą bramą. Narożne bonie wieży wiązały ją stylowo z ówczesnym wyglądem pałacu.

Sytuacja – brama jest usytuowana we wschodniej części zespołu pałacowo-zdrojowego w Nałęczowie. Znajduje się ona na przedłużeniu Alei Lipowej i jednocześnie na osi pałacu. Jest ona zlokalizowana na wschód od rezydencji a na zachód od traktu wiodącego z Lublina. Od strony północnej i południowej do bramy przylega ogrodzenie ze słupów i siatki w ramach. Na północny zachód od obiektu występuje spadek terenu, odsłaniający suterenną widoczną tylko z tej strony.

Materiał, konstrukcja, technika –

Ściany – murowane z cegły i kamienia, na zewnątrz i wewnątrz tynkowane za wyjątkiem ścian zewnętrznych sutereny o licu z kamienia.

Sklepienia i stropy – stropy płaskie ceglane na belkach stalowych, w przejściu bramnym typu Kleina.

Wieżba dachowa – drewniana, niedostępna niezbadana.

Pokrycie dachu – nad wieżą lekko wygięty dach wieżowy czterospadowy z lukarnami, kryty blachą. Nad częścią północną trójspadowy również kryty blachą.

Posadzki, podłogi – występuje terrakota i lastryko w suterenie.

Schody – brak, piętro wieży dostępne przez wejście w elewacji południowej przy użyciu drabiny.

Otworki – prostokątne, drzwi dwuskrzydłowe płycinowe z nadświetlem oraz płycinowe częściowo oszklone. W suterenie są współczesne z płyt.

Okna są drewniane ościeżnicowe z różną ilością kwater.

Rzut – budynek założony na rzucie prostokąta. Od strony wschodniej i południowej wejście do bramy z poziomu terenu, natomiast od północnego-zachodu występuje obniżenie terenu i widoczny jest poziom sutereny. Stąd poziom parteru jest dostępny po usytuowanych w pobliżu schodach terenowych. Układ wnętrza jednoprętowy.

Bryła – Obiekt przybramny usytuowany po północnej stronie wjazdu. W części południowej trójkondygnacyjna wieża zwieńczona dachem czterospadowym wieżowym z lukarną w każdej potaci. Część północna dwukondygnacyjna jest przekryta dachem trójspadowym. Pierwszą kondygnację obiektu tworzy suterena widoczna od strony północno-zachodniej, natomiast od strony wschodniej jest całkowicie zagłębiona w ziemi.

Elewacje – elewacje wieży o jednakowej oprawie architektonicznej w kolorze białym harmonizującym z ciepłą żółcią płaszczyzn ścian. Boniowane naroża wieży wieńczą sterczyny zdobione płycinami i kryte małymi daszkami. Gładkie ściany wieńczy fryz z motywem kwadratów.

c.d. na wklejce nr 1

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
250 m ³	27 m ²	Brama	Punkt sprzedaży ciast
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja (po 1945 r.) W 1977 roku został przeprowadzony generalny remont . 1999 r. Adaptacja obiektu na punkt sprzedaży ciast .		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Obiekt w całości zachowany w stanie dobrym	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie			

21. Akta archiwalne i źródła ikonograficzne (rodzaj, numer i miejsce przechowywania)

23. Uwagi różne

24. Opracowanie karty ewidencyjnej

tekst	mgr Jadwiga Chmielewska	V-IX . 2001	
	imię, nazwisko, data, podpis		
plany, rysunki	mgr Jadwiga Chmielewska	V-IX . 2001	
	imię, nazwisko, data, podpis		
zdjęcia fotogr.	mgr Jadwiga Chmielewska	V-IX . 2001	
	imię, nazwisko, data, podpis		
WOSOZ Lublin			
miejsce przechowywania negatywów			

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

22. Bibliografia

Tarka M., Dzieje Nałęczowa , Nałęczów 1989 .
Red. J. Góra , M. Mironowicz –Panek , A. Olkowicz , Uzdrowisko Nałęczów-
przewodnik , Nałęczów 1998 .

25. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

26. Załączniki

Wkładki nr 1- 3

1. Miejscowość.....	NAŁĘCZÓW	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina	Nałęczów	BRAMA GŁÓWNA W ZESPOLE	Tekst, plan sytuacyjny
3. Województwo	Lubelskie	PAŁACOWO-ZDROJOWYM	

c.d. pkt. 13

Elewacje północnej części obiektu są z trzech stron ślepe ozdobione gzymsem wieńczącym za wyj. elewacji wschodniej . Jest w niej usytuowane duże okno ujęte w uskokową oprawę .

Elewację południową budynku stanowi południowa dwukondygnacyjna elewacja wieży .

W niej usytuowane są dwa prostokątne otwory o niesymetrycznym układzie . Pierwszy w parterze we wschodniej części a drugi usytuowany między kondygnacjami , stanowiący jedyne wejście do drugiej kondygnacji wieży dostępne po drabinie.

Sutereną widoczną od strony pn-zach ma lico kamienne , pozbawione detalu .

Dwa główne słupy bramy mają dekoracyjnie wklęsłe naroża i są zwieńczone uskokowymi gzymсами tworzącymi podstawy dla rzeźbionych postaci . Pozostałe słupy mają gzymś wieńczący nieco wyższy lecz mniej wydatny i pozbawiony wklęsłych naroży .

Brama wjazdowa jest wykonana pomalowanych na czarno prętów zakończonych u góry

ostrzem . Pionowe pręty są połączone dwoma poziomymi elementami. Jeden znajduje się u dołu na wysokości 1/3 całej bramy a drugi u góry nieco poniżej ostrych zakończeń.

Wnętrze – układ wnętrz jednotraktowy .

Wypożyczenie- brak pierwotnego wyposażenia wnętrza.

Instalacje – wodno-kanalizacyjna , elektryczna .

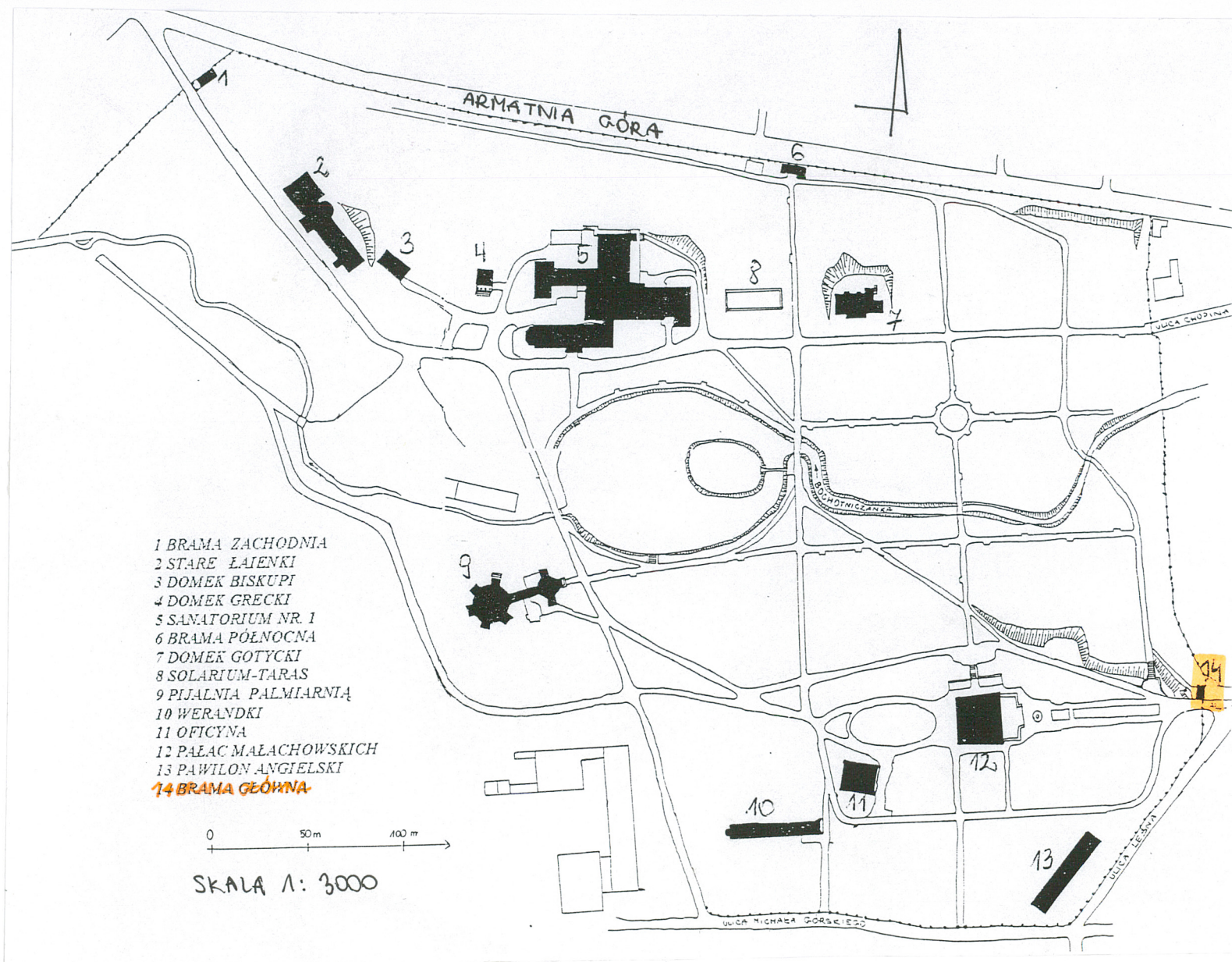
mgr Jadwiga Chmielewska V-IX . 2001

Wkładkę założył:

(imię, nazwisko, data)

WOSOZ Lublin

Miejsce przechowywania negatywów:

1. Miejscowość	NAŁĘCZÓW	5. Obiekt (nazwa jak w karcie)	6. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina	Nałęczów	BRAMA GŁÓWNA W ZESPOLE	Zdjęcia
3. Powiat	Puławy	PAŁACOWO-ZDROJOWYM	
4. Województwo	Lubelskie		

ELEWACJA ZACHODNIA
WIDOK OD POŁUDNIA

ELEWACJA ZACHODNIA
WIDOK PÓŁNOCY

WIEŻA
WIDOK OD POŁUDNIA

mgr Jadwiga Chmielewska V-IX . 2001

Wkładkę założył:
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów
WOSOZ Lublin

1. Miejscowość	NAŁĘCZÓW	5. Obiekt (nazwa jak w karcie)	6. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina	Nałęczów	BRAMA GŁÓWNA W ZESPOLE	Zdjęcia
3. Powiat	Puławy	PAŁACOWO-ZDROJOWYM	
4. Województwo	Lubelskie		

PRZEJŚCIE
STROP KLEINA

ELEWACJA PÓŁNOCNA

mgr Jadwiga Chmielewska V-IX . 2001

Wkładkę założył:

(imię, nazwisko, data)

WOSOZ Lublin

Miejsce przechowywania negatywów

BRAMA
WIDOK OD PŁN - WSCHODU

AMOREK

DRUGA POSTAĆ